

CUMHURBAŞKANINA HAKARET

Prof. Dr. Faruk EREM

I. GİRİŞ

TCK.nun 158. maddesine göre «Reisicumhura muvacehesinde hakaret ve sövme fiillerini işleyenler» cezalandırılır, «hakaret ve sövme Reisicumhurun gıyabında vaki olmuş ise» faile daha az ceza verilir (Tatbikat için bk. TCK. 160, f. 2) (1).

Teknik manaları muayyen olan «hakaret» ve «sövme» suçlarının Cumhurbaşkanına karşı işlenmesi halinde bu madde hükmü uygulanacaktır. Cumhurbaşkanının hususi bir himayeden faydalanmasındaki Anayasa hukuku zarureti iddiası bu hükmün nede-nini teşkil etmiştir. Bu itibarla Cumhurbaşkanına hakaretin sıfatı veya görevi dolayısıyla işlenmiş olması şart değildir.

1) Karma düşünce :

158. madde «Devlet Kuvvetleri aleyhinde cürümler» faslında yer alır. Cumhurbaşkanının iki vasfının (hem devletin başı hem insan olarak) nazara alındığı anlaşılmaktadır (2). Bununla beraber «Ceza himayesinin konusu devlet kuvvetlerinin korunmasıdır (3).

- (1) «Reisicumhur hakkında zem ve kadehde bulunan bir kimse bir sene-den üç seneye kadar hapsolunur. Zem ve kadeh haricinde olarak her ne suretle olursa olsun hakaret veya âlenen lisânda bulunan kimse üç aydan bir seneye kadar hapsolunur» (Muaddel Umumi Ceza Kanunu TBMM sene: 340, 28 Zilhicce 373, İstanbul 1341, M. Kanun no: 635, m. 113). «Zatı hazreti padişahiye âlenen itaei lisana cüreti sabit olan şahıs üç aydan üç sene kadar hapsolunur» (Ceza Kanunnamei Hümayünü m. 55, 28 Zilhicce 1374).
- (2) Florian (E.) Trattato di diritto penale (Milano) II-I, s. 310-311.
- (3) Manzini (V.), Trattato di diritto penale Italiano, IV (Torino, 1926) s. 198 «Yargıtay Ceza Umumi Heyeti, Devlet Kuvvetleri Aleyhine İşlenen Suçlar bölümüne dahil bulunan 158. madde metnindeki fıkralardan açıkça anlaşılacağı üzere vazife sırasında veya ifa edilmiş bir vazife sebebiyle Devlet Başkanına karşı bir suç işlenmesi halinde ba-his konusu etmeksizin, genel olarak Cumhurbaşkanına tevcih edilmiş hakaret fiillerine teallük etmektedir» (Öztürk, s. 509).

Bir Türk yabancı ülkede Cumhurbaşkanına hakaret ederse Türk Kanunlarına göre cezalandırılır (TCK. 4) (4).

2) Maddenin kapsamı :

Kanunumuz Cumhurbaşkanına hakareti üç şekilde kabul eder: Cumhurbaşkanının muvacehesinde (huzurunda) hakaret, gıyabında hakaret ve bunun neşir yoluyla işlenmesi hali. Mehaş Kanun ise (m. 122) kral'a «söz veya hareket ile hakareti» kabul etmiş, suçun «âlenen işlenmesi» ile «muvacehede hakareti» şiddet sebebi saymıştır.

Kanunumuz hakaret ve sövmenin Cumhurbaşkanının «muvacehesinde» olması ile «gıyabında» olması halini ayırmış, ikinci halde daha az ceza öngörmüştür.

Tadilden evvel Cumhurbaşkanına muvacehinde hakaret ile «tecavüzkârane neşriyat» aynı fıkrada yer alıyor, aynı cezayı gerektiriyordu (5).

Cumhurbaşkanına Mecliste gıyaben hakaret halinde dokunulmazlık bahis konusu olacak mıdır? Bizce şartları varsa dokunulmazlık bu hali de kapsar (6).

Kanun Cumhurbaşkanına hakaret veya sövme arasında 158. maddede fark görmemiştir (7).

II. SUÇUN HEDEFİ

1) Cumhurbaşkanı :

Hangi andan itibaren Cumhurbaşkanlığı sıfatının kazanıldığı, hangi andan itibaren fiilin Cumhurbaşkanına hakaret sayılacağı tartışılmıştır :

a) Yargıtay «Cumhurbaşkanı sıfatı seçimle kazanılır» düşüncesini (8) kabul etmemiş, Yargıtay Ceza Genel Kurulu Cumhurbaşkanlığının «andîçme» ile başlayacağı sonucuna şu gerekçe ile varmış bulunmaktadır: «Cumhurbaşkanlığı sıfatı, seçimle değil, andîçmeyle başlar, suçun mağduru andîçmeden evvel, suç tarihinde

(4) bk. Saltelli-Di Falco, Commentto teorico-pratico del nuovo codice penale, (Torino, 1931), II, s. 136.

(5) bk. Baytok (N.), Türk Ceza Kanunu (Ankara, 1958), s. 137.

(6) bk. Borciani (A.), Le offese all onore (Torino, 1927), s. 102.

(7) Manfredini (M.), Manuale di diritto penale (Roma, 1931).

(8) Tebliğname: 21.2.1990, n. 23.

Cumhurbaşkanı sıfatını taşımadığından, sanık hakkında yüklenen eylemden dolayı 158. madde uygulanamaz». «Andiçme, Cumhurbaşkanlığı görev ve yetkilerini kullanabilmenin önşartıdır» (9).

Anayasanın 102. maddesine göre «seçilen yeni cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar görev süresi dolan Cumhurbaşkanının görev süresi devam eder» (10). Anayasa Hukukunda düalizim (iki başlılık) yoktur.

«Seçimi takip eden ve eski Cumhurbaşkanının görev süresinin bitimine kadar geçen süre içinde bu sıfatı taşımadığı ve görev başlamış sayılamayacağı açıktır. Çünkü bu süre içinde zaten Cumhurbaşkanlığı makamı boş değildir» (11).

b) Madde hükmü ölmüş Cumhurbaşkanına hakarete uygulanmaz. (12). Bunlar hakkında TCK.nun 488. maddesinde yazılan kişiler «şikâyet» edebilirler.

Mağdurun ölümü, kendisi hayatta iken verilen takip iznini, etkisiz kılmaz (13). Dava devam eder.

2) Cumhurbaşkanlığına vekâlet :

Cumhurbaşkanının şahsı esas tutulmuştur, görev ve yetkileri 158. madde ile korunmuş değildir.

a) Cumhurbaşkanına vekâlet eden kişi (Anayasa 106) her ne kadar «Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır» ise de 158. maddenin uygulanmasını gerektirmez. Cumhurbaşkanına vekâlet edene hakaret Cumhurbaşkanına hakaret değildir (14). Çünkü Kanunumuz görevi değil, ferdi korumaktadır. «Bu fiiller gerçekte şahsa karşı suçlar arasında yer almış bulunan suçların bir siyasal-Anayasal niteliği bulunan kişiye işlenmiş özelliğini taşımaktadır» (15). Maddede «Devlet Başkanı» değil, Cumhurbaşkanı deyimi kullanılmıştır. Bu belki de vekilin asil gibi cezalandırılmak istenmediğini

(9) CGK, 2.4.1990, 84/106, YKD. 990/7, s. 1050.

(10) Rigaux (M.) — Trousse (P.M.) Les crimes et Les delits du code penal (Bruxelle, 1950), s. 16.

(11) Kerse (A.), Türkiye'de 1961 Anayasasına göre Cumhurbaşkanı (İstanbul, 1973), s. 45.

(12) Manzini, IV, s. 200; Özek, s. 180.

(13) Kşz, Manzini, IV, s. 215.

(14) bk. Özek, s. 115.

(15) Özlü bir yapıt: Özek (Ç.), Devlet Başkanına karşı suçlar (İstanbul, 1970), s. 109.

gösterir. «Ceza Kanunu Cumhurbaşkanlığı fonksiyonlarını korumayıp, Cumhurbaşkanını şahsen korumayı kabul eden bir sistem içinde bulunmaktadır» (16).

b) Kanun Cumhurbaşkanını nazara almıştır. Bu sebeple münhasıran «başkanlık sistemi»nin yerilmesi Cumhurbaşkanının şahsına teşmil edilemez. Cumhurbaşkanının şahsına hakaret bahis konusudur, başkanlık makamına hakaretin, şahsa yönelik olup olmadığı araştırılmalıdır. Bununla beraber 158/2. maddedeki hüküm nazara alınacaktır.

3) Dolaylı hakaret :

Kanunumuza göre «dolaylı hakaret» iddiası geçerli değildir. 158. madde Cumhurbaşkanına «muvacehesinde», «giyabında» hakaret denildiğine göre dolaylı hakaret suç sayılmaz. Bu itibarla Cumhurbaşkanının eşine, çocuklarına, kardeşlerine, yakınlarına hakaretin Cumhurbaşkanına sirayeti her zaman mümkün değildir.

III. SUÇUN TEKNİK YAPISI

1) Maddi unsur :

Madde hükmü evvelce «Reisicumhura karşı tecavüz kârane neşriyatı» «Reisicumhur makamına ve Reisicumhurun şahsına karşı edep ve hürmete münafi hareket ve neşriyatı cezalandırmaktaydı. Hükümün değiştirilmesi sebebi şudur: «Bu ibarelerin manasının hududunu tayine imkân yoktur ve maksadı çok aşan tatbikata rastlanmıştır. Bu itibarla teknik manası malum ve muayyen olan hakaret ve sövmenin suç olmakta ve hatta maddedeki ağır cezalarla cezalandırılmasına devam olunmakta isabet varsa da ceza müeyyidesini bu hududun dışında kalan fiillere teşmile imkan yoktur» (17).

a) **Tadilin anlamı:** Bu tadil ile kanunun insicamı da sağlanmıştır. Zira gerek suikast (TCK. 156), gerek fiili tecavüz (TCK. 157) hallerinde mevcut suçlar nazara alınmıştır.

158. maddenin geçirdiği değişiklik seçimle gelen Cumhurbaşkanının ancak hakarete (veya sövmeye) karşı korunmasını sağlamağa yöneliktir. Tenkit, hatta hor gören tenkit, cezayı gerektir-

(16) CGK, 2.4.1990, 84/106, YKD. 990/7, s. 1050.

(17) Bu gerekçe Milli Birlik Komitesince neşredilmemiştir. bk. 235 sayılı K. (RG. 12.10.1961, n. 10705). bk. Özek, s. 179, nt. 2.

mez. Cumhurbaşkanları Örneğin krallar gibi dokunulmaz sayılmıştır. Cumhurbaşkanı için «hiç bir isnat doğru değildir» yolunda bir kural benimsenmemiştir. Cumhurbaşkanı «kamu gerçek kişisi»dir. Bu sebeple «hakaret»e uğrayabilir.

Maddede «tecavüz», «tearruz», «tezyif», «itibar kırıcı» gibi kelimeler kullanılmamıştır. Tadilden evvel kullanılan «tecavüzkârane neşriyat» «lisanen tecavüzat», «reisicumhurun şahsına karşı edep ve hürmete münafi» hareketler ibareleri terk edilmiştir.

«Noksan terbiye», «kısır mantık», «refleks» mahiyetindeki sözler 158. maddenin bugünkü şekline giremez (18).

«Tadilden evvel «edep ve hürmete aykırı sözler» 158. madde ile cezalandırılırdı (19). Cumhurbaşkanının resmini kesmek de edep ve hürmete aykırı sayılmıştı (20).

Her ne kadar hakaret (ve sövme) bahis konusu ise de Cumhurbaşkanına hakarete ihtilat unsur değildir. Yargıtay'ca «158. maddede yazılı suçun tekevvünü için ihtilat şartı olmadığı nazara alınarak ve mevcut deliller takdir edilerek hüküm tesisi icap ederken ihtilat unsuru bulunmadığından bahisle beraat kararı verilmesi yolsuz» sayılmıştır.

Bununla beraber maddede «ihtilat» unsurundan söz edilmekte ise de 158. maddede Cumhurbaşkanına «hakaret» ve «sövme»den söz edilmekte olmasına göre -bizce- ihtilat unsuru aranacaktır. Maddenin değiştirilme gerekçesi bunu doğrulamaktadır.

b) Mektup, telgraf, telefon : Devlet Başkanına gönderilen mektup, telgraf gibi yazılarla (veya telefonla) hakaret veya sövme suçunun işlenmesi gıyapta sayılacaktır. Bu halin umumi hakaret veya sövmeye olduğu gibi (TCK. 480, 482) ayrıca nazara alınması doğru olurdu.

Eski bir kararda şöyle denilmektedir: «Hakaret suçunun reisi-cumhura hitaben yazılan mektupla işlendiği kabul edildiğine göre gıyapta hakaret değil, vicahta hakaret sayılması gerekir» (22).

(18) CGK, 12.3.1951, 23/19.

(19) 4.CD., 10.11.1950, 10326/11190; 4.CD., 6.1.1951, 16/16.

(20) 4.CD., 18.1.1951, 270/270.

(21) 4.CD., 17.11.1955, 3982/11708, bk. Florian, II-I, s. 325, 330, Mehaz Kanun «âlenen» işlenmesi halini şiddet sebebi saymış, âlenen işlenen hakaret ve sövmeye «sosyal zarar»ı daha ağır kabul etmiştir.

(22) 4.CD., 30.2.1956, 4908/4172.

Buna karşın «mektup»la hakaret «muvacehede» sayılmaz. Mektubun başkaları tarafından Cumhurbaşkanının huzurunda okunması dahi durumu değiştirmez (23). Telefonla hakarete gıyaptadır. «Cumhurbaşkanına karşı mektup, telgraf ve benzeri vasıtalarla işlenen hakaret ve sövme suçları gıyapta vaki olmuş sayılır» (24).

Hakaret icra fiilleri maddede sınırlanmamıştır, sözler, imalı şarkılar, nefreti gösteren hareketlerle hakaret mümkün görülebilir.

158. madde açıkça «hakaret» ve «sövme»den söz eder. Bu terimlerin anlamı bilinmektedir, genişletilmeleri doğru değildir (TCK. 1). Cumhurbaşkanına saygısızlık sayılabilecek hareketler madde dışında kalmaktadır. Merasim kusurları, protokol hataları, her türlü saygıdışı hareket, Cumhurbaşkanının adının kısaltılarak harfle zikretmesi gibi hareketler madde dışında kalır.

Cumhurbaşkanına işlenen tahkir fiillerinin Cumhurbaşkanının görevi ile ilgili veya nedeniyle olması zorunlu değildir (25). «Cumhurbaşkanına ölüm» diye bağırarak (26) 158. maddeye girer.

Hakaret, fiili «işlemek» (TCK. 158) suretiyle olursa «icabi suç», «zarar suçu»dur. Selbi hareketlerle (ayağa kalkmamak, alkışlamamak gibi) suç işlenmiş sayılamaz. «Teşebbüs» mümkündür (27). Basılı bildiriler henüz dağıtılmamış ise Cumhurbaşkanına hakarete teşebbüs edilmiş sayılamaz.

Bir fiil ile birden ziyade hüküm ihlal edilmiş olabilir. «Sanık bir söz (bir fiil) ile gerek Cumhurbaşkanına gıyabında âlenen hakarete bulunmuş, kanunlara sövmüş, ve TBMM'nin şahsiyeti maneviyesine sövmek suretiyle kanunun muhtelif ahkâmını ihlâl etmiş olması sebebiyle 79. maddenin uygulanması» doğru görülmüştür (28).

2) Manevî unsur :

« U m u m i k a s t » kâfidir. « S a i k »in siyasi olması da şart değildir. Devlet Başkanlığı sıfat veya vazifesi ile alâkalı saika

(23) bk. Manzini, IV, s. 212; Öztürk (Nejat), Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı (İstanbul, 1970) s. 509; 4.CD., 17.11.1955, 8982/11708.

(24) 9.CD., 8.6.1988, 2945/5790; YKD. 988/9, s. 1312.

(25) CGK, 2.4.1990, 84/106; YKD., 990/7, 1058; Özek, s. 182.

(26) Manzini, IV, s. 205, n. 930.

(27) Kşz. Manzini, IV, s. 207, n. 932.

(28) CGK, 21.11.1955, 72/71; bk. Özek, s. 190: «Tahkir maksadının mevcudiyeti şarttır».

da lüzum yoktur (29). Failin mağdurun sıfatını bilmediğinin sabit olduğu hallerde umumi hakaret ve sövme hükümleri uygulanır.

«Manevi unsur bakımından failin serbest iradesinin ürünü kasta teveccüh etmiş olması şarttır.» (30). Suç «taksir» ile işlenemez.

«Dava konusu telgraf metni açıkça Cumhurbaşkanına hakareti içerdiğine göre, ayrıca özel kast aranmasına gerek yoktur» (31). Tenkit kastı yeterli değildir.

Gıyapta işlenen fiillerde «Reisicumhurun ismi sarahaten zikredilmeyerek ima veya telmih suretiyle vâki olsa bile mahiyeti itibariyle Reisicumhura matufiyetinde tereddüt edilemeyecek derecede karinler varsa tecavüz sarahaten vuku bulmuş addolunur» (TCK. 158, f. 2). Bu hüküm manasızdır. Hakaret veya sövmenin Devlet Başkanına matuf olup olmadığı hâkimin tesbit edeceği hususlardandır.

«Sanığın hakareti mutazammun sözleri Reisicumhur tâbirini kullanmış olmasına göre» hakaretin Cumhurbaşkanına yönelik olduğundan şüphe edilemez (32).

IV — CEZAYA ETKİLİ SEBEPLER

Cezaya müessir umumi sebeplerin (akıl malûliyeti, hatta haksız tahrik) Devlet Başkanına hakaret ve sövmeye tatbik edileceği tabîî olmakla beraber, umumî hakaret ve sövmeye ait sebeplerin (fiile mağdurun sebebiyet vermesinden dolayı cezanın sükûtu gibi) (TCK. 485) tatbik edilip edilmeyeceğinde fikir ayrılığı vardır. Hâkim fikir (33) mağdurun sıfatı dolayısıyla ve onun fiilleri nazara alınmaksızın hususi bir himayetinin Anayasa hukuku zaruretleriyle kabul edildiği hükümlerde hususi sebeplerin tatbikinin doğru olmadığı yolundadır.

Bununla beraber şöyle düşünmekte kâbildir :

Cumhurbaşkanının haksız hareketleri ile hakarete sebep olması mümkündür. Cumhurbaşkanının hareketlerinin suç teşkil

(29) «Cumhurbaşkanına, Parti Genel Başkanı sıfatı ile vaki hakaret ve tecavüz fiilleri 158. maddeye göre suç teşkil eder» (CGK, 13.2.1950, 90/48).

(30) Öztürk, m. 158, s. 510; Özek, s. 191.

(31) 9.CD., 2.11.1988, 3381/7758; YKD., 989/1, s. 134; Özek, s. 135.

(32) 4.CD., 14.2.1948, 1378/1752.

(33) bk. Manzini, IV, n. 934.

edip etmeyeceği konusunun (Anayasa, 105) Cumhurbaşkanına hakaret konusu ile ilgisi yoktur. Cumhurbaşkanının sorumsuzluğu fiilin «hukuka aykırılığı»nı kaldırmaz. Bu itibarla Cumhurbaşkanının haksız hareketi sanık lehine 485. maddenin uygulanmasını gerektirir.

«Karşılıklı hakaret»e ilişkin (TCK. 484) her hangi bir hüküm bu suç bakımından kanunda yer almamaktadır. Bu gibi hallerde boşluk sadece 59. madde ile kısmen doldurulabilir (34) keyfi hareket (TCK. 272) için de böyle düşünülmelidir.

Bizce -şartları varsa- meşru müdafaa (TCK. 49) uygulanabilir. Meşru müdafaa «genel hükümler»de yer almaktadır (35).

Aynı düşünce esas tutulursa Devlet Başkanına hakarete «i s b a t h a k k ı»na da (TCK. 481) yer verilmemek icap edecektir, isbat iddiası Cumhurbaşkanına hakarete kabul edilmemiştir (36). Hukuk tekniği bakımından bu doğru gözükebilir. Zira şahıslara karşı işlenen suçlar babında yer alan isbat hakkı ile alâkalı hükmün Devlet kuvvetleri aleyhine işlenen cürümlerle alâkalı sahada tatbiki isabetli değildir. Fakat isbat hakkının esasını teşkil eden kamu murakabesinden, seçimle gelen Devlet Başkanlarının hariç tutulmasını izah pek müşküldür.

V. İ Z İ N

«158. maddede yazılı hal... hakkında takibat yapılması Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır» (TCK. 160).

İzin kararı politik bir tasarruftur.

Sadece Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü imzalı tezkerede «izin verildiği»nin yazılı olması geçerli sayılamaz (37). Müşteşarın imzasının yeterli olduğunu kabul eden kararlarda vardır (38). İzinin geri alınamaması şikâyet ile farklarından biridir (39). Bakanlıkca takip izni verildikten sonra geri alınamaz. Çünkü izin verilmekle yürütme organının Adalete müdahale imkânı sona ermiştir. İzinin geri alınması davayı düşürecek olursa bu bir çeşit ferdi af olacaktır ki, bu başka tür bir usule tâbidir.

(34) kşz. Manzini, IV, s. 210.

(35) kşz. Manzini, IV, s. 210.

(36) Florian, II-I, s. 329; Özek, s. 192.

(37) 1.CD., 1.7.1970, 996/2188.

(38) 1.CD., 13.2.1973, 471/494.

(39) Battaglini, s. 89.

Suçun takibi «şikâyet»e bağlı değildir. Bu itibarla Cumhurbaşkanının «vazgeçmesi»de takibe engel olmaz.

«Takibi adliye vekâletinin iznine bağlı olan hususatta izin istihsalinden mukadem delillerin toplandığı sırada suçlunun sulh hâkimi kararı ile tevkifine usul hükümleri müsaittir» (40).

Takibi izne bağlı suçlarda meşhut suç kanununun uygulanmaması için sebep yoktur (41).

Adalet Bakanının izni ile açılan kamu davasına Cumhurbaşkanının «müdahil» olması herne kadar mümkün ise de bu fiilin izne bağlanmasındaki gerekçe ile bağdaşamaz. Çünkü davacı olan Cumhurbaşkanını teşhir suretiyle hırpalamak istenmemiştir.

VI. SONUÇ

158. madde hükmü krallık dönemlerinin kalıntısı olarak devam etmekte, demokratik bir ülke için Anayasalara uygun düşmemektedir.

Mehaz Kanun (m. 122) Krala ve kral ailesine hakareti aynı maddede göstermiş, kraliçe ve veliahtlara (m. 117) hakaret için daha az ceza öngörmüştü.

Mehaz kanunda «kral'ın kutsal varlığı» (42) korunmuştur. Beccaria (43) «Fikirsal despotluk» diye isimlendirmişti. «1876 Osmanlı Kanun-u Esasiyesi de' hükümdarın şahsının mukaddes ve gayrı mesul olduğu» belirtilmişti (44). Bu konu eski çağların düşüncelerinin az, çok devamıdır.

«Cumhuriyetlerle parlamenter monarşiler arasında önemli bir fark vardır. Monarşilerde hükümdarın cezai sorumsuzluğu mutlak ve görevle ilgili olmayan suçları da kapsar. Cumhuriyet rejimlerinde ise, Cumhurbaşkanının sorumsuzluğu bu kadar mutlak anlamda kabul edilmiş değildir. Cumhurbaşkanı, adi suçlardan, yani görevi ile ilgili olmayan suçlardan dolayı her vatandaş gibi sorumludur» (45).

(40) Ceza İşleri Tamimi, 26.2.1939, no: 20/81.

(41) 9.CD., 16.3.1977, 641/610.

(42) Florian, II-I, s. 395.

(43) Beccaria (e.), Dei delecti e della pene, s. 85.

(44) Özbudun (E.), Türk Anayasa Hukuku, s. 288.

(45) Özbudun, s. 288, kşz. Özek, s. 181.

Bu durumda Cumhurbaşkanına hakarete, Devlet kuvvetlerine de hakaret edildiği düşüncesi haklı değildir.

158. maddenin «Devlet kuvvetleri aleyhine cürümler» faslında müstakil madde olarak yer alması doğru olmamıştır. Cumhurbaşkanının görevi ile ilgili hakaretlerde 266. maddenin, görev dışı hakaretlerde de 480, 482. maddelerin uygulanması aynı sonucu verir. Kuşkusuz 266. maddeye bir şiddet sebebi hükmü ilave edilebilir.

«Anti demokratik hükümlerin kaldırılması» komisyonunun çalışmaları sırasında bu konunun da nazara alınmasını dileriz.